

**DĚDICTVÍ
MORAVSKÉHO
KRÁLOVSTVÍ**

Časopis Moravského historického klubu o.s.

„Dědictví otců zachovej nám, Pane!“

Číslo 3/2011

(Časopis č.3-jsem doplnil po mé návštěvě
Basiliky sv. Klimenta v Římě v r. 2013
- na počest 1150.výročí příchodu mise
ss.Cyryla a Metoděje na Velkou Moravu-
pozn.autor)

Obr.1 Freska „Translation“v dolní basilice sv. Klimenta (ze 4.-5.stol.) v Římě- je pro Moravu mnohonásobně důležitá. (Pozn.1:-obr.převzat autorem z [http/Wikipedia](http://Wikipedia))

1. Uvod:

Samotná freska dle Obr.1 pochází z **11.stol.**(je poškozená) a znázorňuje následující události z **r.867-868:**

1.1.-přijetí moravských věrozvěstů Konstantina (Cyrila) a Metoděje- (dvě postavy se svatozáří vlevo)- **papežem v Římě** na základě pozvání papeže Mikuláše I.,(který dne 13.11.867 umírá)- přijal je proto nový papež **Hadrián II.** Jednalo se : - **o posouzení výsledků mise moravských věrozvěstů Konstantina (Cyrila) a Metoděje při christianizaci Moravy a dalších slovanských národů od r. 863 do r.867.**

1.2.- přenesení ostatků sv Klimenta (3. papeže po sv. Petrovi) Konstantinem (Cyrilem) a Metodějem v r. 868 do Říma (původně z Krymu) a jejich převzetí papežem Hadriánem II.k slavnostnímu uložení.Hrob a ostatky papeže .Klimenta našel Konstantin při své misi u Chazarů na Krymu, která předcházela misi na Moravě v r. 863. (Papež Kliment byl utopen Římany asi v r. 117 u pobřeží Krymu v Azovském moři).

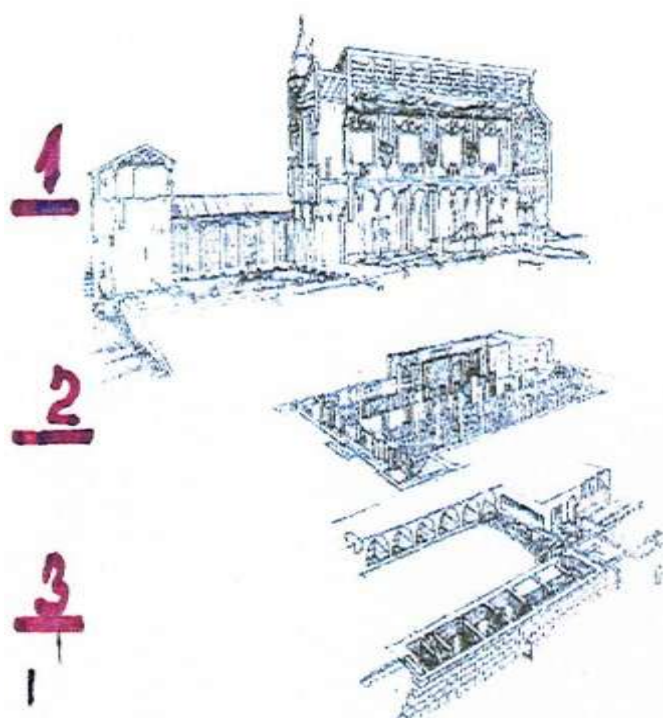
1.3.- přinesení bohoslužebných knih ve slovanském jazyce ke schválení. Na závěr návštěvy věrozvěstů Konstantina a Metoděje **papež Hadrián II. schválil přinesené církevní slovanské knihy napsané“hlaholicí“**. Po jejich přenesení do baziliky Santa Maria Antiqua byly posvěceny a pak byla sloužena slavnostní **“hlaholská mše.”**

1.4.-freska je důležitá i kresbou 3 moravských standart nesených ve slavnostním průvodu Moravanů. Standarty jsou v šachovnicové podobě v barvě červené a zlaté-při větším zvětšení jasně viditelné a dosvědčují historickou oprávněnost šachovnicové kresby v současném moravském znaku.

1.5.Konstantin (vstoupil v Římě do kláštera a přijal jméno Cyril) -na rozdíl od Metoděje - **se už na Moravu nevrátil.** Zemřel vyčerpaný a nemocný v Římě 14.2.869. Jeho dílčí ostatky jsou uloženy právě **v současné bazilice sv. Klimenta (12.stol).** V kapli zasvěcené ss. Cyrilovi (a Metoději) se modlíval **papež Jan Pavel II** za zdar věcí slovanských národů.Stejně tak se tam modlí až do dnešních dnů **všichni slovanští poutníci** a děkují sv. Cyrilovi za vytvoření slovanského písma (hlaholice, pozd.cyriliky), kterou stále používají početné slovanské národy ve formě azbuky.

2. Základní údaje o basilice sv. Klimenta v Římě (převzato částečně z publikace L. Boyle O.P., Rome 1989 ,webových stránek a informačních tištěných průvodců basilikou sv.Klimenta)

2.1. Basilika sv.Klimenta v Římě je trojvrstevná stavba z různých časových údobí, přičemž 2. vrstva jakoby vyrůstá z první a třetí vrstva z druhé. Půdorysné rozměry všech tří staveb jsou v podstatě shodné.
(viz Vysvětlivky k Obr.2 + Obr. 3:)

Obr.2

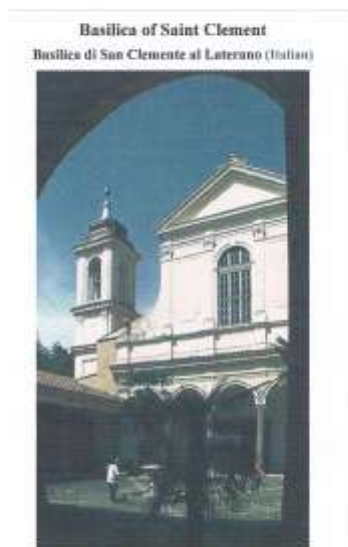
Vysvětlivky k Obr.2:

-pos. 1-(tzv. 3. vrstva)-**současná basilika založená v r. 1108**

-pos. 2-(tzv. 2. vrstva)-neboli 1. archeologická rovina-jedná se o 1. basiliku (křesťanský chrám), která se nachází cca 4,2 m přímo pod nynější basilikou . Tato basilika byla postavena na konci 4. a počátkem 5. stol. n.l. Původně byla zasvěcena sv. Petrovi.

Přenesení ostatků 4.papeže sv. Klimenta Konstantinem a Metodějem do Říma r. 867 z Velké Moravy (původně z Krymu.) bylo pro představitele církve tak závažné, že zasvěcení basiliky bylo změněno v r.868 na Basiliku sv. Klimenta.

-pos. 3- (tzv. 1.vrstva—neboli 2. archeologická rovina, která se nachází cca 10 m pod současnou úrovní ulice). Je umístěna opět přímo pod 1.basilikou ze 4.-5.stol. Skupina budov pocházející z 1.stol. n.l., která byla přestavěna na svatyni boha Mithry a jako jeho svatyně sloužila až do 4.stol. n.l. jako " mithraseum". Po zániku mithraismu uzákoněním křesťanství Ediktem Milánským r.313 byla Mithrova svatyně uzavřena a nad ní vybudována basilika (basilikou se rozumí stavba křesťanského chrámu na obdélníkovém půdorysu, přičemž vnitřní prostor je členěn 2 řadami sloupů na 3 části-lodi) ze 4.-5.stol

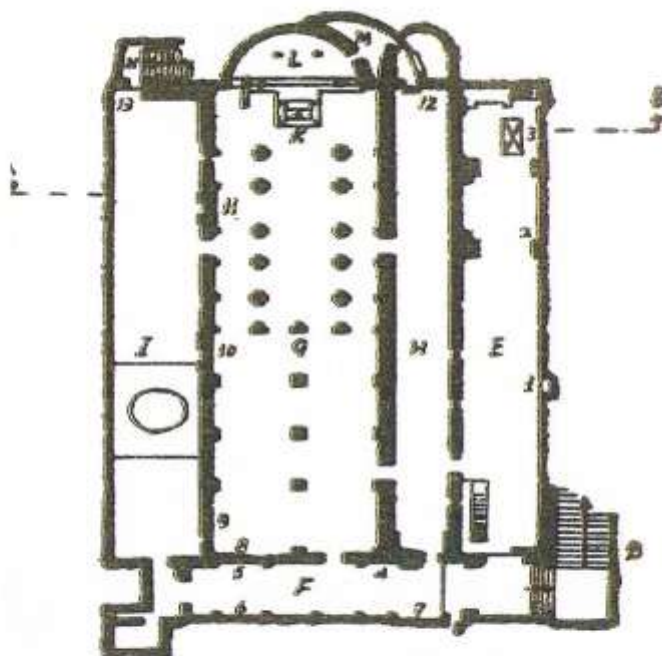
Obr.3

Vysvětlivky k obr. 3

Pohled na průčelí současně basiliky ze současné úrovně ulice. Jedná se o tří- vrstevnou stavbu nesmírné archeologické ceny

3. Malební výzdoba –(fresky) a hrob sv. Cyrila (v basilice sv.Klimenta ze 4. a poč. 5. stol.-2.vrstva):

3.1. Obr.4 Půdorys basiliky sv. Klimenta ze 4. a poč. 5.stol. (2.vrstva): —(viz pos. 13 kde, kde se nachází **původní hrobka sv. Cyrila**)

Legenda k Obr.4:

Pos.:

1-Freska –Madona a dítě (535,900).
2-Pohanský sarkofág- s reliefem legendy o Hippolytovi
3.Freska- Náš Pán- (10.stol.)
4-Freska-Zázrak sv. Klimenta (1050-1100)
5-Freska-Translation představuje změnu zasvěcení basiliky ze sv. Petra na sv. Klimenta v r. 868, kdy slovan. apoštolové ss. Cyril a Metoděj přinesli ostatky sv. Klimenta z pobřeží Krymu a po misijní činnosti 863-867na Velké Moravě do Říma. Freska pochází z údobí (1050-1100). Tvůrce udělal chybu v popise, protože nazval přijímajícího papeže Mikulášem, ale ve skutečnosti ss. Cyrila a Metoděje přijímal papež Hadrián II. (viz Obr. 1). Ostatky sv. Klimenta byly uloženy v hlavním oltáři basiliky z 5. stol.

6-Reversní deska s pohanským nápisem (200-300), která byla později používána pro křesťanské pohřby

7-Freska Podrobný (přísný) soud-Pozn.(dvěma klečícími postavami jsou ss.Cyryl a Metoděj podrobeni Kristovu soudu jejich misionářské činnosti mezi slovanskými národy -9.stol.)

8-Freska- nanebevzetí P. Marie (9.stol.)

9-Freska-Krucifixion (9.stol.-svat.hostina v Caně)

10-Freska Legenda o sv. Alexisovi (1050.1100)

11- Legenda o Sisinniovi (1050-1100)

13-Hrobka sv. Cyrila (869)
Na stěně nad původním hrobem sv. Cyrila jsou mramorové desky s děkovnými nápisy slovanských národů (instal. v r.1929 a 1952). Národ Moravanů je zastoupený deskou Moravanů z Kostelce u Kyjova-viz obr. 5. (Za český národ byla nainstalována děk. deska až v r. 2011).

3.2. Obr. 5.Děkovná deska Moravanů z Kostelce u Kyjova nad hrobem sv. Cyrila z r. 1989 (-uskupení děkovných desek slov. národů nad hrobem- viz Obr. 6)

3.3.Obr. 6. Celkový pohled na hrob sv. Cyrila (situovaný dle pos. 13 v půdorysu Basiliky sv. Klimenta z 5.stol. dle Obr.4 - viz rovněž Legendu k –Obr.4) - s děkovnými deskami slovanských národů

3.4.Obr.7 Freska „Podrobný (přísný) soud“-9.stol.

Na této fresce je znázorněn žehnající a soudící Kristus byzantským způsobem s prvním , třetím a čtvrtým prodlouženým prstem, archanděl Michael a sv. Ondřej stojí po jeho pravici, kdežto archanděl Gabriel a sv. Kliment po jeho levici. Freska nenechává nikoho na pochybách, že je zde znázorněn byzantským způsobem Kristův soud nad duší po smrti. Dvě klečící postavy, jejichž duše jsou souzeny, jsou apoštolové Slovanů –ss.Cyryl od Krista nalevo a Metoděj napravo. Na levé straně od Krista stojí sv. Kliment se za ně zaručuje gestem prodloužené ruky.

Jedná se o posmrtný soud, t.zn., že freska musela být zhotovena až po r. 885, kdy na Velké Moravě zemřel moravský arcibiskup Metoděj.

Pozn. 2:- z textů tištěných průvodců vyplývá, že archanděl Michael představuje na fresce byzantského císaře Michala III, který na žádost velkomoravského krále Rostislava soluňské bratry na Velkou Moravu vyslal. Zobrazení velkomoravského krále Rostislava –iniciátora této akce světového významu-na fresce ovšem chybí.

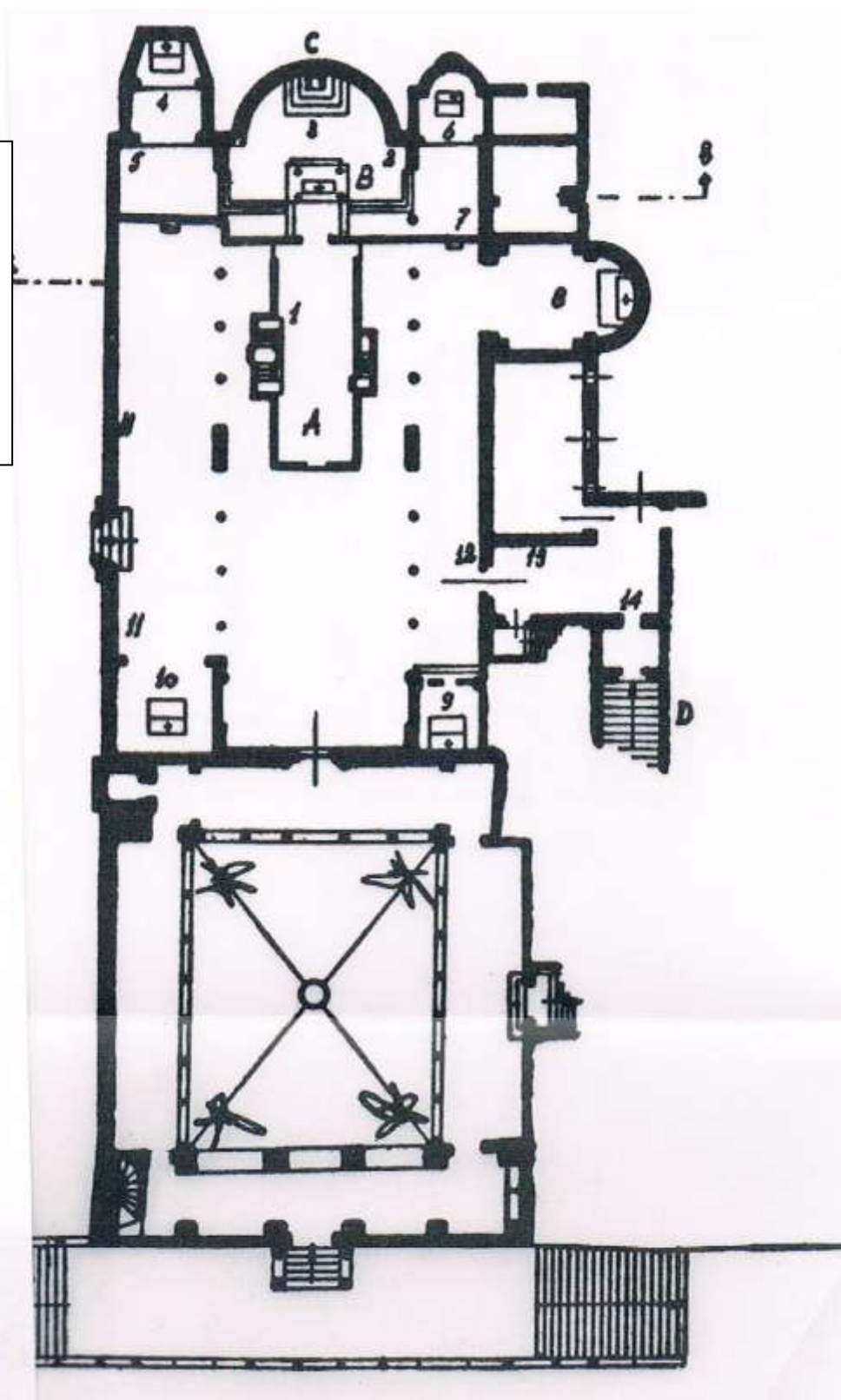
4. Současná basilika sv. Klimenta s kaplí sv. Cyrila

4.1.Obr. 8:Půdorys současné basiliky sv. Klimenta z poč.12.stol.

Legenda:

Pos. 8-

Kaple
Sv, Cyrila
postave-
na v
letech
(1882-
1886)

4.2 Obr.9 Pohled do hlavní lodi současné basiliky sv. Klimenta z poč. 12.stol.

4.3. Popis kaple sv. Cyrila , která se nachází vpravo od oltáře viz Obr.8, pos 8 a osud přesunů uložení ostatků sv. Cyrila:

4.3.1. Po smrti sv. Cyrila žádal jeho bratr moravský arcibiskup Metoděj o možnost přenesení ostatků svého bratra (sv. Cyrila) do rodinné hrobky v řecké Soluni.

Tuto žádost katolická církev v Římě odmítla. Arcibiskup Metoděj proto vyžádal, aby sv. Cyril za svoje nesmírné zásluhy o křesťanskou katolickou církev a šíření křesťanství ve slovanských zemích díky vytvoření slovanského písma „Glagolice“ byl pohřben na důstojném místě přímo v Basilice sv. Klimenta v Římě. Této žádosti bylo vyhověno a sv. Cyril byl pohřben v Basilice sv. Klimenta z poč. 5. stol, která se nachází přímo pod současnou basilikou sv. Klimenta z poč. 12. stol. (hrob sv. Cyrila viz. pos . 13, Obr. 4.)

4.3.2. Po výstavbě nové basiliky poč. 12. stol. byly ostatky sv. Cyrila přemístěny do nové (horní) basiliky pod oltář sv. Dominika. Kaple sv. Cyrila byla postavena až v r. 1882-1886.

Ještě před tím- v r. 1798 bylo mramorové pouzdro (uložené pod oltářem v kapli sv. Dominika) za účasti právních zástupců otevřeno a byly tam shledány ostatky sv. Cyrila (popel a kosti). Pak bylo pouzdro zapečetěno a uloženo do kostela Chiese Nuova pro bezpečné uložení. Následujícího roku 1799 bylo pouzdro z kostela Chiese Nuova odneseno neznámo kam a neznámo kým. Všechny stopy ve spojitosti s pouzdem ostatků sv. Cyrila se ztratily.

4.3.3. Až při slavném **1100-letém výročí příchodu mise ss. Cyrila a Metoděje na Velkou Moravu (červenec 1963)** malá část obsahu pouzdra s ostatky sv. Cyrila byla vystopována v rodinné kapli na pobřeží Jaderského moře (x). **V listopadu 1963** tato malá část ostatků sv. Cyrila byla navracena do kaple sv. Cyrila a uložena jako hlavní relikvie v oltáři kaple sv. Cyrila v současné basilice sv. Klimenta a tato malá část ostatků sv. Cyrila by tam měla být uložena až dodnes.

4.4. Papež sv. Kliment, duchovenstvo sv. Klimenta

4.4.1. Literatury (početné legendy) kolem osoby 4. papeže Klimenta je velké množství.

Podle posledních výzkumů je známý jeho dopis Korintským (kolem r. 95.), kterým upevnil autoritu křesťanské církve v Římě. Jeho dopis byl veřejně předčítán a respektován a posílil tak tehdejší oslabené postavení křesťanské církve v Korintu.

Za svoji křesťanskou víru a její šíření byl papež Kliment potrestán za vlády císaře Trajána (98-117) vyhnanstvím na Krym, kde musel pracovat v dolech s vězni. Pro svoji úspěšnou misionářskou činnost i mezi spoluvězni byl Římany svázán a s upevněnou kotvou na krku byl utopen v Azovském moři poblíž pobřeží Krymu. Papež sv. Kliment byl uctíván jako mučedník od konce 4. stol. Ostatky sv. Klimenta našel „zázračným“ způsobem sv. Cyril (Konstantin) v r. 861 při své misi mezi Chazary poblíž Chersonu. Ostatky sv. Klimenta pak přinesl Konstantin se svým bratrem Metodějem v r. 863 na Velkou Moravu. Po ukončení mise na Velké Moravě v r. 867- na pozvání papeže Mikuláše přišli misionáři –slovanští apoštolové Konstantin a Metoděj do Říma a přinesli sebou ostatky umučeného papeže. Klimenta a křesťanské knihy napsané v „Glagolici“. Ostatky sv. Klimenta byly uloženy v basilice z 5. stol., která od r. 868 byla zasvěcena sv. Klimentovi.

4.4.2. Počátky křesťanské církve v Římě:

Soukromý dům- se jménem majitele Clement- v areálu Mithrovy svatyně byl od počátku jedním z 25 statutárních center křesťanské církve v Římě ve třetím století. Hlavním úkolem těchto statutárních středisek jako pastorálních center- bylo určení-sloužit při křesťanských pohřebních rituálech.. Kněží (mniši) z těchto pastorálních center (kostelů)-byli nazýváni-jako hlavní (kardinální). Teprve později se z kardinálních- hlavních- kněží stali asistenti papežů-kardinálové a z titulárních kostelů větší kostely-basiliky.

Obr.10. Plastika umučeného papeže sv. Klimenta (s kotvou na krku)

5. Mithrova svatyně z 1. stol. n. l. (viz pos.3 Obr.2)

Po vydání Milánského ediktu v r. 313 císařem Konstantinem, kterým bylo křesťanství uznáno a dovoleno, následoval podobný postup v Římě, jako při likvidaci mýtických předkřesťanských božstev a náboženství v ostatních pohanských zemích včetně zemí slovanských.

Nejjednodušší bylo na místě mýtické svatyně postavit křesťanský kostel.

Takový osud potkal i Mithrovu svatyni, nad jejímž stropem a základech (budovách) byla postavena basilika sv. Klimenta z poč. 5.stol.

5.1. Základní mýtus mithraismu:

Mithraismus bylo náboženství založené na mýtech a kosmických principech.

Je konstatováno, že křesťanství v některých aspektech vycházelo z mithraismu (je zdůrazněno výstavbou křesťanské basiliky přímo nad Mithrovou svatyní, která byla zachována.)

Obr. 11

Obr.12

5.2. Dílčí text legendy o bohu Mithrovi: (viz reliéf na Obr. 12)

1. Mithraismus pochází z Persie a Malé Asie.
2. Podle víry mithraického náboženství se bůh Mithra narodil ze skály, aby se stal spasitelem (stvořitelem) života na zemi.
3. Na pokyn boha Apola (Bůh Slunce) předaného Mithrovi poslem havranem-zápasil Mithra s býkem, zabil ho a z krve býka, která při zápase byla rozlita po zemi vzešel na zemi veškerý život a rostlinstvo. V zápase s býkem pomáhali Mithrovi pes, had a škorpión. Z malé části krve býka převzaté škorpiónem se stal ďábel, který se tak dostal na svět. Po vyhraném zápase s býkem, který pocházel z oblasti Měsíce došlo ke sporu mezi Mithrou a Apolem o podíl na vítězství, nakonec se smířili a oslavili vítězství poslední slavnostní večeří (jídlem). Potom Apollo, Bůh Slunce –za odměnu- vzal sebou Mithru do nebes na nebeském voze (nanebevzetí) -viz rovněž st.zákon, prorok Eliáš.
4. Býk byl všeobecně symbolem úrodnosti a plodnosti, ale byl to také symbol jara.

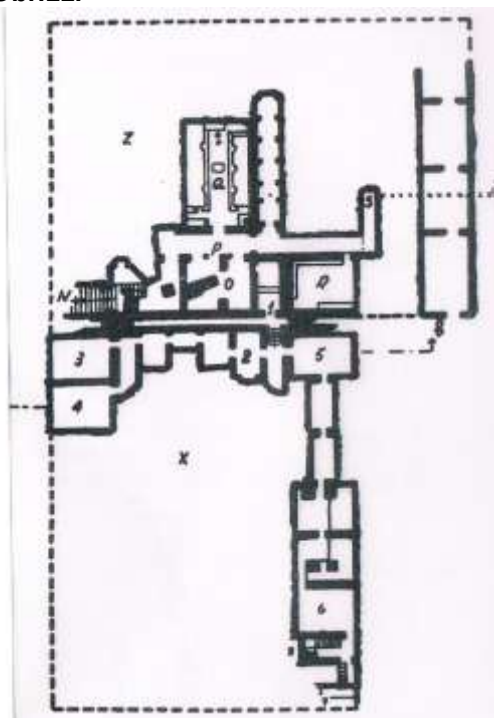
5. Pro mithraismus byl základem kosmos a čtyři roční období (podobně jako i jiných předkřesťanských náboženství). Církevní rity mithraismu byly prováděny v podzemních svatyních, které představovaly vesmír. Na stropě svatyně byly pro větší efekt znázorňovány hvězdy a také se tam nacházelo 11 otvorů. Z toho 7 otvorů kruhových-menších představovalo souhvězdí (planety), kdežto 4 čtvercové větší otvory představovaly 4 roční období. Po stranách sloupového oltáře dle obr.12 byly znázorněni dva Mithrovi pomocníci (geniové) v údobí od 21.12. do 21.6.- kdy na zemi byla citelná zvýšená aktivita slunce-pochodeň jednoho směřovala nahoru, zatímco v údobí od 21.6. do 21.12 pochodeň druhého směřovala dolů (viz Obr.11) a symbolizovala tak sníženou aktivitu slunce na zemi (severní polokouli).
6. Zasněžení bohu Mithrovi procházelo 7 stupni, na nejvyšším stupni byl „Pater“, což byla hlava mithaické dílčí části církve, náležející k okrsku svatyně. Mithraická církev byla přísně morální, víra, čest a věrnost ideím náboženství byla nadevše. Do církve neměly přístup ženy.
7. Mithrovi následovníci pod vlivem učení a víry, že Mithra byl stvořitelem života na zemi a po vítězném zápase byl sám spasen a odměněn nanebevzetím z pozemské tmy do jasného nebe s věčným životem, očekávali podobný osud i pro sebe. Byli to hlavně římsí vojáci z asijských misí, kteří přinesli tuto víru do Říma, protože tato víra jim dodávala síly při bitvách a rovněž věřili, že po splnění úkolu (vítězné bitvě) budou za odměnu spasení formou nanebevzetí a života věčného.
8. Na paměť Mithrova vítězství byla slavena jako hlavní ritus poslední večeře (jídlo) a tím bylo oslaveno jeho nanebevzetí. Poslední večeře sestávala z jídla připraveného z obětovaného zvířete (kohouta). Je zajímavé, že do Mithrovy svatyně byla zavedena čistá pramenitá voda, která tam protéká dodnes. Vzhledem k stav. úpravám voda svatyni zatopila, proto byl vybudován v novější době odtokový kanál, který propojil Mithraseum s odtokovým kanálem Kolosea (stojí nedaleko) a odtud je voda odváděna do Tibery.

5.2. Některé podobnosti křesťanství a mithraismu a jejich rozdíly:

1. Spasitel Mithra byl mýtický Bůh (na rozdíl od historické postavy Krista-křesťanského spasitele)
- 2- Mithraismus slaví poslední večeři vítězství nad poraženým nepřítelem, křesťanství slaví poslední večeři vítězstvím Krista nad smrtí podstoupením dobrovolné smrti na kříži za hříchy lidstva a jeho vykoupení, nesmrtelnost (život věčný).
3. Poslední večeře dle mithraismu je jídlo z krvavé oběti (kohouta), poslední večeře křesťanského náboženství je jídlo sestávající z chleba, vody a vína.
4. Jedním z rituálů mithraismu je projít soudem, křesťanství má poslední soud, kde kajícím se hříšným duším je přislíben život věčný, duše nepolepšitelných skončí v pekle.
5. Trojice boží v mithraismu předznačuje trojici boží v křesťanství
6. Odměna nanebevzetím a životem věčným je v mithraismu i v křesťanství stejná
7. Poslem božím v mithraismu je havran, poslem božím v křesťanství je okřídlený bílý anděl (s lidskou podobou)
8. Zrození Boha Mithry ze skály je velice rozdílné od křesťanského pojetí zrození Boha stvořitele axiomem- na počátku bylo slovo
9. Mithrovy svatyně byly menších rozměrů asi pro 30 lidí. Nejvíce se jich nacházelo na východním pobřeží Apeninského poloostrova a objevovaly se rovněž v Podunají. V důsledku Milánského ediktu se mithraismus koncem 4. století vytrácí.

6. Mithrova svatyně – půdorys (2.stol. n.l.Obr.11)

Obr.11.

Legenda“

1. –pos Q- Triclinium (místnost-posledního jídla (večeře)
- 2.--pos.O- Předsíň
- 3.—pos.R-Škola výuky mithraismu

Pozn.3:-autor:

Práce na archeologickém průzkumu areálu budov Mithrovy svatyně neustále pokračují.

Obr.12.Triclinium Mithrovy svatyně
(místnost poslední večeře)

6. Doslov-1.-autor:

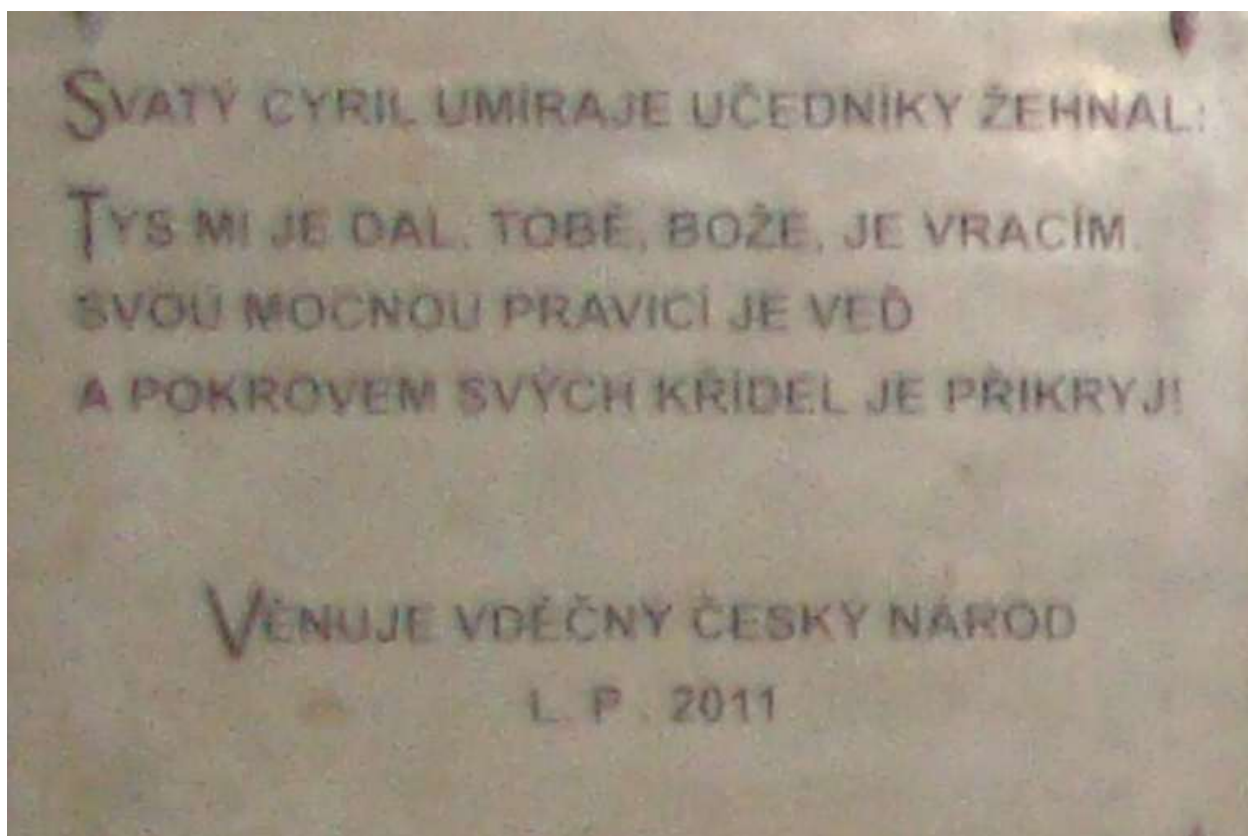
1.Na úpravách a archeologickém průzkumu trojvrstevní basiliky sv. Klimenta v Římě se podílelo bezpočtu obětavých odborníků i laiků. Práce neustále pokračují a snahou je zpřístupnit a poznat předchozí tisíciletou historii basiliky současné veřejnosti. Její fresková výzdoba je v podstatě uměleckým muzeem křesťanských idejí a legend v průběhu christianizace velké části světa. Není náhodou--díky Velké Moravě-a králi Rostislavovi, že v Římě má Morava v umělecké výzdobě basiliky sv. Klimenta své důstojné místo.

2.Vzhledem k pohnutému osudu hrobu sv. Cyrila a jeho ostatků v průběhu vývoje basiliky-
-zůstal jsem věrný původnímu místu pohřbu sv. Cyrila. S Boží pomocí -v pokoře doufám, že moje modlitba za obnovení Moravy ze 7.9.2013 –stejně jako modlitby ostatních - bude vyslyšena.
Obr,13

Moravský historický klub, září 2013, Jaroslav Pazour, Brno, Morava.

Obr.14 Děkovná deska českého národa

Pozn.4-autor:

Při srovnání dat děkovných desek je zajímavé, že děkovná deska českého národa byla nad hrob sv. Cyrila umístěna ze všech slovanských národů –jako poslední- až v r. 2011.

Závěr- k Doslovu 1:

Cílem této části časopisu nebylo ani uvádět ani popisovat veškerou freskovou výzdobu Basiliky sv. Klimenta v Římě včetně příslušných legend, ale upozornit na záležitosti, týkající se Velké Moravy- v basilice sv. Klimenta obsažené- jako fresky, uložení ostatků sv. Cyrila i památníku děkovných desek slovanských národů u původního hrobu sv. Cyrila. I tyto památky činí Velkou Moravu historicky světově proslulou. Tyto památky jsou součástí především historie Moravy a patří do učebnic historie Moravy.

6.3. Doslov 2.--autor: Úvaha-o možném vlivu Mithrovy svatyně v Římě (-v podzemí Basiliky sv. Klimenta v Římě)-mithraismu- na „pohanskou kapli“-původní stavební fázi Rotundy sv. Kateřiny ve Znojmě.

Při řešení „šifry“ znojemské rotundy sv. Kateřiny na Moravě se při výměně střechy v r. 2006 řešil mimo jiné problém-zda původní rotunda měla „lucernu“-či ne. Při tomto bádání se v kopuli hlavní lodi rotundy našlo 7 malých otvorů. Jejich konstrukce nebyla pro stavitele jednoduchá, protože klenba hlavní lodi je zhotovena z plochých kamenů, takže stavitelé pro zachování nutné vazby zdiva vyvedli otvory na vnější povrch klenby vějířovitě šikmo. Přesto se některé podařilo prosvítit a na Obr. 15 a Obr. 16 je těchto 7 malých otvorů zachyceno i přístup k nim z povrchu stavby. Zdůvodnění smyslu těchto 7 otvorů bylo různé. Teď- jakoby se nabízelo vysvětlení další- viz popis 7 malých otvorů ve stropě Mithrovy svatyně v Římě –odst. 5.2.5. (Římané ve Znojmě byli, postavili tam strážní věž-nedaleko současné rotundy.-Tehdy pravděpodobně tam vybudovali její předchůdkyni-„Mithrovu svatyni“). Dodám jen, že průzkum skalního podloží rotundy, pro který existuje odborný projekt- nebyl dodnes proveden. Jeden z předpokládaných tří vrtů jsem nasměroval právě do předpokládané dutiny (místnosti) přímo pod lodí rotundy. Stejným způsobem zůstal nevysvětlen účel otvoru ve zdivu rotundy na severní straně pod podlahou rotundy.

Obr. 15:Vnitřek kopule rotundy sv. Kateřiny ve Znojmě a 7 otvorů ve vrchlíku kupole

Obr. 16. Přístup k hornímu vrchlíku klenby hlavní lodi Rotundy sv. Kateřiny ve Znojmě při znaleckém posuzování v r. 2006. (celá rotunda při výměně střešní krytiny byla zakryta speciálním lešením)

Obr. 18 Horní část zdiva vrchlíku klenby apsidy Rotundy sv. Kateřiny ve Znojmě ze stejného data 26.4.2006 jako Obr.15 a Obr.16. Zde se zkoumal po sejmutí střechy apsidy „klenák“ (závěrný kámen klenby apsidy)

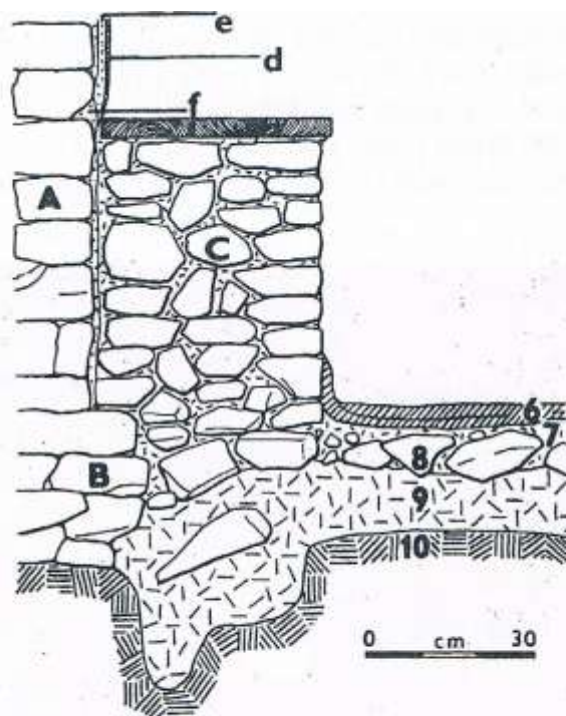

Pozn. 5-autor:

Odborná komise nazvala, že klenák je „torsem sošky Panny Marie“, k jejíž památce byla původně zasvěcena křesťanská kaple-současná Rotunda sv. Kateřiny.

Fotografie znázorňuje „klenák“ nepřesně, přesto se nabízí i jiná interpretace, než „torso sošky Panny Marie“. Mohlo by jít v souvislosti s „lavicí“ např. o torso sošky boha Apola (boha Slunce) ve svatyni boha Mithry, kterou rotunda sv. Kateřiny ve Znojmě pravděpodobně ve své první stavební fázi byla. Soška boha Slunce (Apola) sloužila pravděpodobně jako klenák i v předchozí stavbě rotundy (1. fázi) jenom byla otočena obličejem dovnitř kaple.

Obr. 19 Řez konstrukcí obvodové lavice v hlavní lodi Rotundy sv. Kateřiny ve Znojmě (B. Klíma 1995)

Obr. 21 Řez konstrukcí románské obvodové kamenné lavice a podlahy. A - zdivo lodi, B - zesílené základové zdivo, C - kamenné zdivo lavice, 1 a-f - malty a omítky zdiva rotundy, 6 - svrchní kra původní románské podlahy, 7 - drobný vyrovnávací štěrk pod maltovou krou románské podlahy, 8 - kameny základu románské podlahy, 9 - svoký hlinitý zásyp, 10 - podložní skála. Ouersch-

Pozn. 6-autor:

Srovnej- Obr. 12 Triklinium (místnost posl.večeře-jídla před nanebevzetím Mithry na nebesa)- Mithrovy svatyně Řím, 1.-3.stol.n.l., pod Basilikou sv. Klimenta s jasně patrnými obvodovými lavicemi v obdélníkové místnosti Triklinia

Pozn. 7- autor: -dle popisu Triklinia v Mithrově svatyni-byla čela lavic zakončena výklenky v podlaze, kam byly odhazovány zbytky (kosti) rituálního jídla (kosti kohoutů) .

Podobné výklenky směřující pod podlahu byly nalezeny u zakončení obvodové lavice v apsidě Rotundy sv. Kateřiny ve Znojmě—viz Pos. 9 předchozího Obr.

Obr. 20- Bohuslav Klíma Znojemská rotunda ve světle archeologických výzkumů, Brno 1995-dílčí závěr k „lavici“ v Rotundě sv. Kateřiny ve Znojmě:

- Výzkum nečekaně poskytl i naprosto nové, jedinečné poznatky o vzhledu interiéru a vybavenosti kostela. Na společném základu s původní románskou podlahou byl odkryt věnec kamenného zdiva, který představuje zbytky obvodové lavice. Ta nemá obdobu v jiných centrálních stavbách 11. a 12. století ve střední Evropě. V hradní kapli významného knížecího centra, z něhož vladaři usilovali i o ovládnutí pražského knížecího stolce, měla však tato lavice, jako určitá forma galerie, plné opodstatnění. Výrazem velkého významu místa i ambicí znojemských Přemyslovců byly konečně i malby nad touto obvodovou lavicí, zachycující posloupnost českého panovníckého rodu a jeho společnou příslušnost k Boží obci (Merhautová - Livorová 1983, 18-26).

Pozn.8 autor:

Vzhledem ke zjištěným výklenkům v podlaze apsidy u zakončení obvodové lavice – podobných jako v místnosti Triklinia v Mithrově svatyni v Basilice sv. Klimenta v Římě--je zřejmé, že závěr B.Klímy-pokud se týče interpretace významu „lavice“ a výklenků u čel lavice v Rotundě sv. Kateřiny ve Znojmě- by mohl být eventuálně i jiný.

Obr.21. B. Klíma-výňatek z příspěvku ve Sborníku ze Symposia o Rotundě sv. Kateřiny ve Znojmě z r. 2003- k archeol. průzkumu při realizaci jižní přístupové cesty k rotundě (sonda C) z r. 2001

výšky sprašovým hřbetem procházela pravidelná, 10 cm mocná vrstvička světlého jílu, která by mohla dokládat buď způsob výstavby fortifikace se záměrným zpevněním sprašového tělesa valu, nebo dvě od sebe chronologicky vzdálenější fáze budování zpevnění. Při začišťování dochovaného povrchu valu nás čekalo velké překvapení v podobě kolekce střepů tzv. šedé keramiky, pocházející ze závěru mladší doby římské (4. století n. l.). Takový objev jsme v žádném případě neočekávali. Dosud se totiž vždy

Pozn.9.-autor

Ve výčtu nevyjasněných záležitostí v souvislosti s Rotundou sv. Kateřiny ve Znojmě by bylo jistě možno pokračovat. Některé další otázky jsou otevřeny v Časopise č. 4 Moravského historického klubu.

14) Dr. F. Příkryl, str. 179 Při mis. cestě (r. 865) věrozvěstové došli k staroslovanskému městu, které se rozkládalo mezi zámek Poltenberkem a pohanskou kaplí. Po jejich odchodu povstal u města na návrší kostel sv. Michala archanděla.
15) Za vlády Svyatopluka založena rotunda sv. Petra a Pavla na hradišti Budeč (18 km od Prahy). Stavěna moravskými mistry, proto se jí říká nejstarší stojící velkomoravská stavba.

Pozn. 10-autor: -dle odst.14 v Obr. 21-v publikaci Dr.F. Příkryla-na str.179:

„Při misijní cestě (r.865) věrozvěstové došli k staroslovanskému městu, které se rozkládalo mezi zámek Poltenberkem a „ pohanskou kaplí“.

Po jejich odchodu povstal na návrší kostel sv. Michala –archanděla“

Závěr k Doslovu 2:

-skutečné zaznamenané historické události ve středověku- měla k dispozici především církev,-protože byly psány latinou.

Pak se jeví název „pohanská kaple“ F. Příkryla (i dalších), která dle jeho díla musela v roce 865 ještě stát- na hradní ostrožně- ve Znojmě –na místě současné Rotundy sv. Kateřiny - a který byl rovněž církevním činitelem a latinu ovládal-jako p r a v d ě o d p o v í d a j í c í. Rovněž je zajímavé, že F.Příkryl neuvádí jméno staroslovanského města, protože v pramenu, ze kterého čerpal, nebylo nejspíše uvedeno. (pozn.autor—jedná se o Staré Znojmo-vypálené pražskými Přemyslovci)

Pozn. 11-autor:

1.-seznam použité literatury- použitá literatura je citována vždy v příslušném odstavci textu

2.-seznam použitých fotografií -u obrázků jsou citovány prameny-přímo,-pokud pramen není uveden- jedná se o fotografie (skeny) autora

3. .posouzení:Pan Doc. PhDr.B.Klíma byl tak laskavý a na moji prosbu si tento časopis přečetl. Líbil se mu- i když v záležitosti „pohanské kaple“, případně "lavici" v rotundě sv. Kateřiny-jako lavici „triklinia“, nebo v záležitosti "římské věže" ve Znojmě- připouští zatím pouze možnost hypotézy.